

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT 629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
ZESPÓŁ REALIZACJI
BADAŃ 621 - 07 - 57, 628 - 90 - 17
INTERNET: <http://www.korpo.pol.pl/cbos>

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT. 24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89
E-mail: cbos@pol.pl

BS/27/27/98

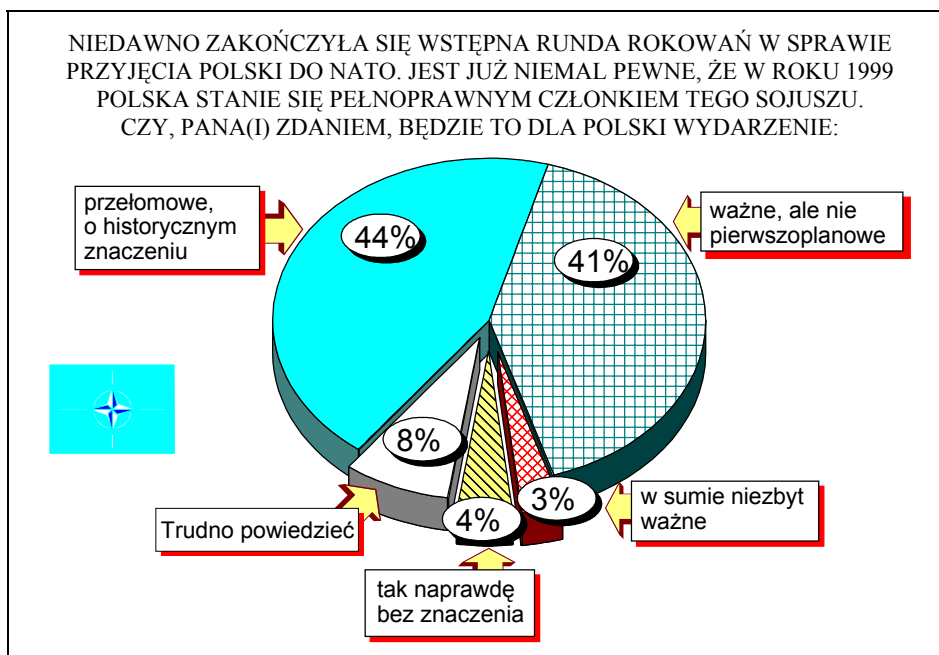
POLACY O PRZYJĘCIU NASZEGO KRAJU DO NATO

KOMUNIKAT Z BADAŃ

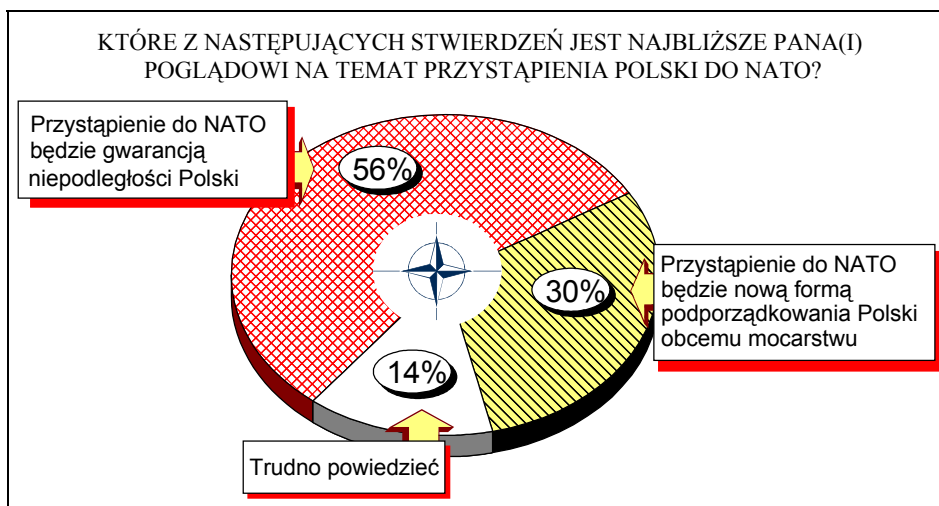
WARSZAWA, LUTY '98

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

- Zdaniem największej grupy badanych pomyślne zakończenie procesu ratyfikacyjnego i przyjęcie Polski do NATO będzie dla naszego kraju wydarzeniem przełomowym, o historycznym znaczeniu.

- Mimo że zdecydowanie przeważa pogląd, iż przystąpienie naszego kraju do NATO zapewni Polsce pokój i bezpieczeństwo (68%) oraz umocni naszą pozycję w świecie (66%), to równocześnie znaczna część badanych obawia się, że będzie nową formą podporządkowania naszego kraju obcemu mocarstwu.

Pierwsze państwa członkowskie paktu północnoatlantyckiego ratyfikowały już przystąpienie Polski do tego sojuszu. Komentatorzy są na ogół zgodni, że proces ratyfikacyjny raczej nie przyniesie niespodzianek i jest wysoce prawdopodobne, iż za rok będziemy pełnoprawnym członkiem NATO.

Wiadomo, że od dawna zdecydowana większość Polaków, niezależnie od poglądów politycznych, uważała dążenie do wstąpienia do NATO za najkorzystniejszą politykę dla zapewnienia bezpieczeństwa kraju i popierała idące w tym kierunku starania kolejnych rządów¹.

Powstaje pytanie, jak obecnie Polacy oceniają sytuację naszego kraju na arenie międzynarodowej? Jak na postrzeganie tej sytuacji wpłynęły decyzje zeszłorocznego szczytu NATO w Madrycie i jesienne rozmowy w Brukseli, w wyniku których znajdujemy się już niemal „na progu” NATO? A jeśli już zostaniemy pełnoprawnym członkiem paktu północnoatlantyckiego, to jakie znaczenie dla Polski będzie miało to wydarzenie i jakie będą jego konsekwencje dla bezpieczeństwa naszego kraju i jego suwerenności?

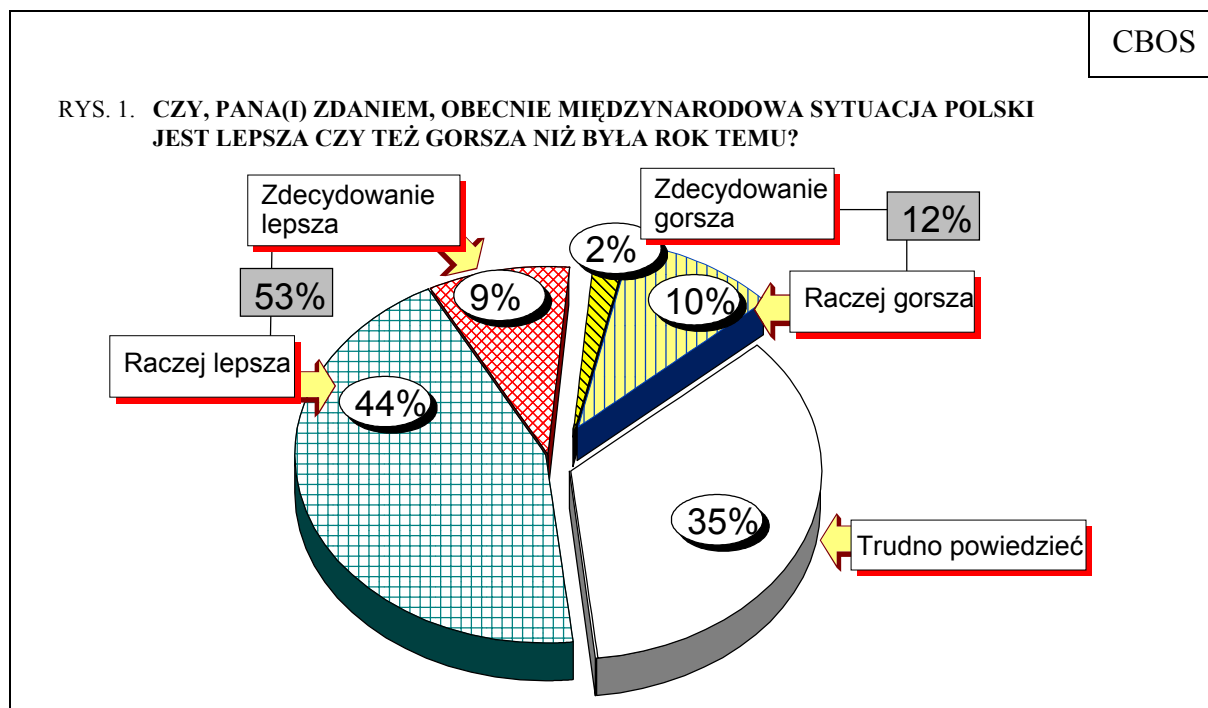
Na te pytania staraliśmy się znaleźć odpowiedź w naszym styczniowym sondażu².

OCENA SYTUACJI POLSKI NA ARENIE MIĘDZYNARODOWEJ

Zacznijmy od tego, jak po wydarzeniach mających miejsce w ubiegłym roku - wydatnie przybliżających nas do NATO - Polacy postrzegają położenie naszego kraju na arenie międzynarodowej?

¹ Por. komunikat CBOS „Polacy wobec NATO”, lipiec '97.

² Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (92) przeprowadzono w dniach 16-20 stycznia '98 na 1153-osobowej reprezentatywnej próbie losowej dorosłej ludności Polski.

Ponad połowa badanych ocenia obecną sytuację Polski w świecie jako lepszą niż przed rokiem, a tylko co ósmy uznaje ją za gorszą. W pytaniu otwartym zapytaliśmy ankietowanych, jak uzasadniają swoje oceny³?

CBOS

Uzasadnienia opinii o poprawie sytuacji Polski na arenie międzynarodowej	N=607
Postęp na drodze przyjęcia do NATO	42%
Postęp na drodze przyjęcia do Unii Europejskiej	37%
Ogólna poprawa wizerunku, wiarygodności Polski w świecie	12%
Zmiana układu politycznego w kraju, nowy rząd, stabilizacja polityczna	10%
Wynik aktywności Polski na arenie międzynarodowej	7%*
Wynik poprawy (stabilizacji) gospodarki polskiej	6%
Lepsze stosunki Polski z innymi krajami (ogólnie)	5%
Lepsze, poprawiające się stosunki z sąsiadami	4%

* W tym 1% wskazujących na aktywność prezydenta na arenie międzynarodowej.

³ Pytanie brzmiało: *Dlaczego Pan(i) tak sądzi? Co powoduje, że uznaje Pan(i) międzynarodową sytuację Polski za lepszą/gorszą niż przed rokiem?*

Uzasadniając opinię, że sytuacja Polski na arenie międzynarodowej jest obecnie lepsza niż przed rokiem, badani przede wszystkim wymieniali postęp na drodze przyjęcia do NATO. Jednak znamienne jest, że niewiele rzadziej mówiono także o postępie w sprawie integracji naszego kraju z Unią Europejską, mimo że na tym polu w ciągu minionego roku (a taki okres był punktem odniesienia) nie osiągnięto tak spektakularnych rezultatów jak w sprawie przyjęcia do NATO. Można więc powiedzieć, że przyjęcie naszego kraju do paktu północnoatlantyckiego jest postrzegane nie jako cel sam w sobie, lecz jako element integracji Polski ze strukturami Zachodu czy też ogólniej - jako element trwałego „przejścia na zachodnią stronę kontynentu”.

Warto jeszcze dodać, że młodzież wyraźnie częściej niż pozostali jest zdania, iż sytuacja Polski w świecie jest obecnie lepsza niż rok temu. Przekonanie takie występuje tym częściej, im wyższy jest poziom wykształcenia badanych. Najczęściej opinię taką wyrażają członkowie kadry kierowniczej i inteligencji oraz pozostali pracownicy umysłowi, a także uczniowie i studenci. Również badani o prawicowych poglądach politycznych znacznie częściej niż deklarujący orientację centrową czy lewicową podzielają tę opinię.

Jak natomiast uzasadniają swoją ocenę osoby, które uważają, że sytuacja Polski na arenie międzynarodowej jest obecnie gorsza niż przed rokiem?

		CBOS
Uzasadnienia opinii o pogorszeniu się sytuacji Polski w świecie		N=142
Zmiana układu politycznego w kraju, nowy rząd jako przyczyna gorszej sytuacji Polski na arenie międzynarodowej		21%
Ostre warunki stawiane przez UE, dyktat UE, także „zalew obcych towarów”		18%
Pogorszenie stosunków z Rosją, zagrożenie ze Wschodu		15%
Wypowiedzi ogólnikowe i niejasne		12%
Odpowiedzi typu „nie wiem dlaczego, ale tak jest”		8%
Wypowiedzi oceniające sytuację wewnętrzną kraju („bieda”, „bezrobocie”, „ceny rosną” itp.)		20%
Inne		10%

Negatywne oceny obecnej sytuacji Polski w świecie wynikają, jak się okazuje, z trzech przesłanek. Po pierwsze, podłożem takiego stanowiska jest negatywny stosunek do uformowanego w wyniku wrześnieowych wyborów układu politycznego, przekonanie, że obecny rząd gorzej będzie sobie radził z problemami polityki zagranicznej; po drugie, negatywne nastawienie wobec integracji europejskiej, lęk przed skutkami dostosowywania polskiej gospodarki do wymogów Unii. Obawy takie przejawiają głównie rolnicy - wypowiedzi zaklasyfikowane do tej kategorii dotyczyły głównie rolnictwa. Opinie wynikające zarówno z pierwszego, jak i drugiego stanowiska znajdują pewne odbicie w tym, że przekonanie o pogorszeniu się sytuacji Polski w świecie częściej spotykamy wśród zwolenników SLD i PSL, choć nie jest to zależność zbyt silna.

Tabela 1

w procentach

Elektoraty partii i ugrupowań politycznych ⁴	Sytuacja międzynarodowa Polski w stosunku do sytuacji sprzed roku jest:		
	lepszta	gorsza	Trudno powiedzieć
UP	67	0	33
UW	74	4	22
AWS	63	7	30
SLD	57	14	29
PSL	41	17	42
Nie głosujący	43	16	41

V Cramera=0,182

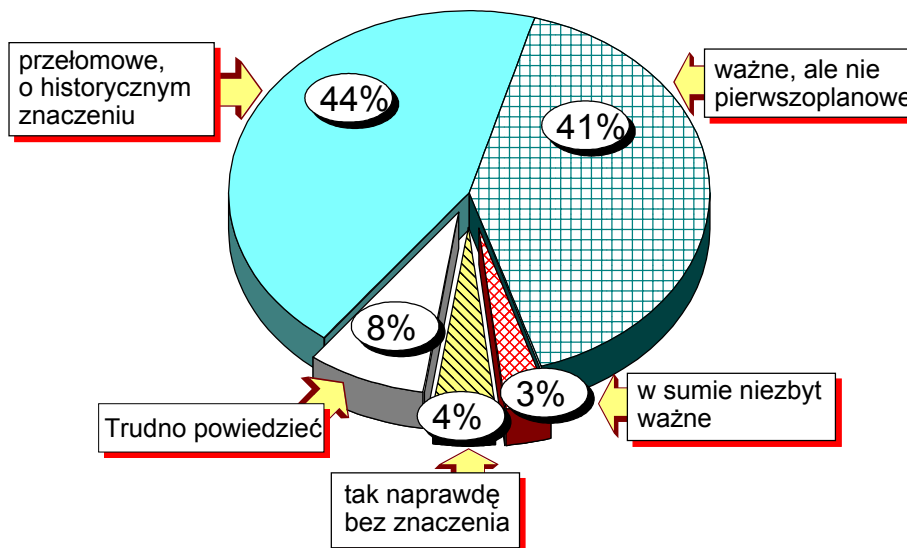
Trzecim źródłem przekonania o tym, że sytuacja Polski na arenie międzynarodowej jest obecnie gorsza niż przed rokiem, jest przeświadczenie o pogorszeniu się stosunków z Rosją lub też ogólnie formułowany lęk przed zagrożeniem ze Wschodu.

ZNACZENIE PRZYJĘCIA POLSKI DO NATO

Oceniając znaczenie dla naszego kraju przyjęcia Polski do NATO badani dzielą się na dwie niemal równoliczne grupy. Do pierwszej należą osoby, które uważają, iż będzie to wydarzenie przełomowe w sensie historycznym, do drugiej zaś ci, którzy są zdania, że będzie to wydarzenie ważne, ale nie pierwszoplanowe.

⁴ Elektoraty określone według deklaracji, na kandydatów której partii lub ugrupowania badany(a) głosował(a) w ostatnich wyborach parlamentarnych.

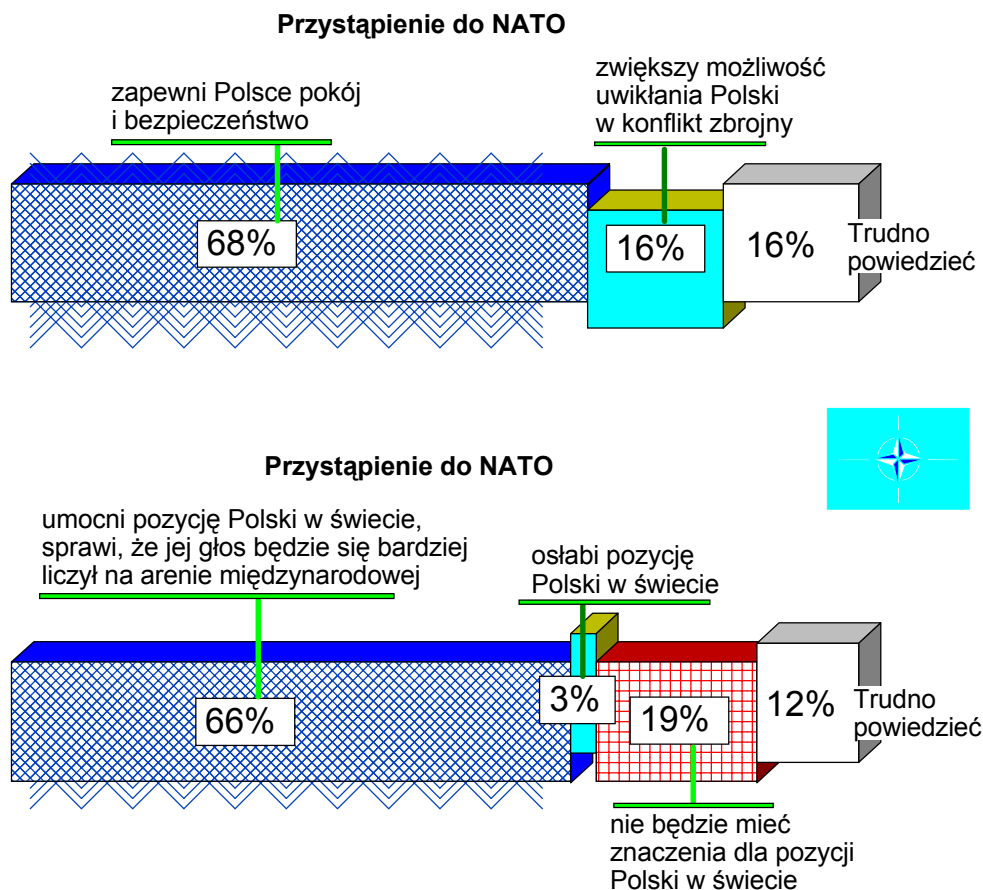
RYS. 2. NIEDAWNO ZAKOŃCZYŁA SIĘ WSTĘPNA RUNDA ROKOWAŃ W SPRAWIE PRZYJĘCIA POLSKI DO NATO. JEST JUŻ NIEMAL PEWNE, ŻE W ROKU 1999 POLSKA STANIE SIĘ PEŁNOPRAWNYM CZŁONKIEM TEGO SOJUSZU. CZY, PANA(I) ZDANIEM, BĘDZIE TO DLA POLSKI WYDARZENIE:

Podział na te dwie grupy w niewielkim stopniu różnicują zarówno cechy demograficzne badanych, jak i wyznaczniki ich położenia społecznego, a także poglądy polityczne. Tylko wśród młodzieży, a z grup społeczno-zawodowych wśród kadry kierowniczej i inteligencji, robotników wykwalifikowanych oraz pracowników fizyczno-umysłowych wyraźnie przeważa pogląd o przełomowym znaczeniu tego aktu. Wśród elektoratów partyjnych jedynie zwolennicy AWS wyróżniają się tym, że przywiązują do tego aktu znaczenie większe niż pozostali: 52% spośród nich jest zdania, że będzie to wydarzenie przełomowe, o historycznym znaczeniu - wobec około 40% takich ocen w innych elektoratach oraz wśród osób, które nie głosowały w ostatnich wyborach. Natomiast tylko znikoma część ogółu badanych (7%) uważa, że przyjęcie do NATO nie będzie miało dla Polski większego znaczenia.

Ponad dwie trzecie respondentów nie ma wątpliwości, że przystąpienie do NATO zapewni naszemu krajowi pokój i bezpieczeństwo, a prawie taki sam odsetek uważa, że akt ten umocni pozycję Polski w świecie - sprawi, że jej głos będzie się bardziej liczył na arenie międzynarodowej.

RYS. 3. KTÓRE Z NASTĘPUJĄCYCH STWIERDZEŃ JEST NAJBLIŻSZE PANA(I) POGLĄDOWI NA TEMAT PRZYSTĄPIENIA POLSKI DO NATO?

Poglądy na powyższe kwestie w niewielkim stopniu różnicują cechy położenia społecznego badanych. Warto zwrócić uwagę, że obawy, iż Polska jako członek NATO (sojuszu bądź co bądź militarnego) będzie bardziej narażona na uwikłanie w konflikt zbrojny, szczególnie rzadko występują wśród osób zaliczających się do kadry kierowniczej i inteligencji, a także badanych z wyższym wykształceniem. Natomiast częściej niż inni obawiają się takiej możliwości rolnicy i pracownicy fizyczno-umysłowi.

Natomiast stanowiska w obydwu tych sprawach są dość silnie uwarunkowane poglądami politycznymi ankietowanych.

Tabela 2

Które z następujących stwierdzeń jest najbliższe Pana(i) pogładowi na temat przystąpienia Polski do NATO?	Odsetki odpowiedzi twierdzących wśród badanych			
	deklarujących poglądy			nie potrafiących określić swoich poglądów
	lewicowe	centrowe	prawicowe	
Przystąpienie do NATO ⁵ :				
- zapewni Polsce pokój i bezpieczeństwo	68	66	83	47
- zwiększy możliwość uwikłania w konflikt zbrojny	22	20	8	16
Trudno powiedzieć	10	14	9	37
Przystąpienie do NATO ⁶ :				
- umocni pozycję Polski w świecie	63	63	82	52
- osłabi pozycję Polski w świecie	6	3	2	2
- nie będzie mieć wpływu na pozycję Polski w świecie	25	25	10	13
Trudno powiedzieć	6	9	6	33

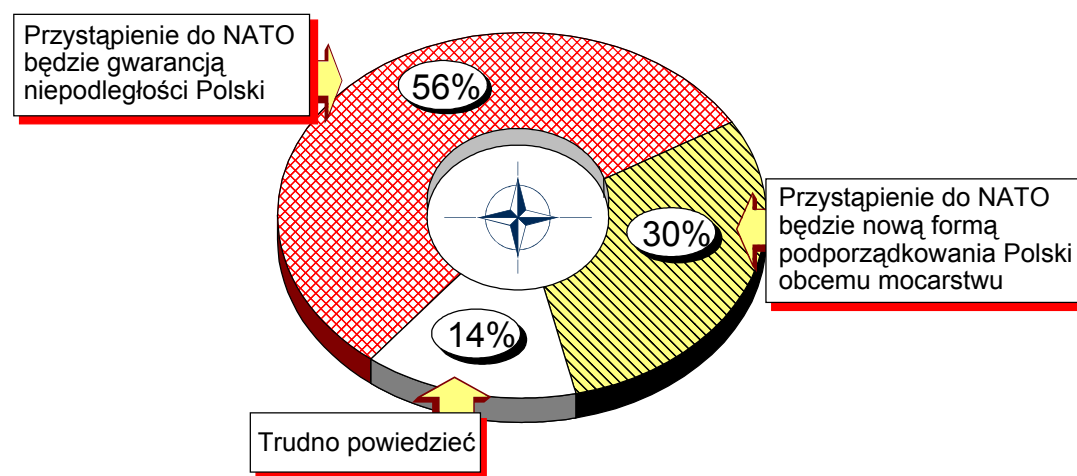
W obydwu badanych aspektach prawicowe poglądy polityczne wyraźnie wzmagają przekonanie o pozytywnych dla Polski konsekwencjach przystąpienia do NATO. Nie zmienia to jednak faktu, że wśród badanych deklarujących orientację polityczną inną niż prawicowa, jak również wśród osób nie potrafiących określić swoich poglądów politycznych przeważają osoby także spodziewające się pozytywnych konsekwencji tego aktu.

Większe kontrowersje wśród badanych wzbudził inny aspekt przystąpienia Polski do paktu północnoatlantyckiego. Chodzi mianowicie o podnoszoną niekiedy kwestię, czy członkostwo w tym sojuszu nie będzie nową formą podporządkowania Polski obcemu mocarstwu.

⁵ V Cramera=0,230.

⁶ V Cramera=0,215.

RYS. 4. KTÓRE Z NASTĘPUJĄCYCH STWIERDZEŃ JEST NAJBLIŻSZE PANA(I) POGLĄDOWI NA TEMAT PRZYSTĄPIENIA POLSKI DO NATO?

Wprawdzie ponad połowa badanych uważa, że przynależność do NATO będzie gwarancją niepodległości naszego kraju, ale równocześnie niemal jedna trzecia sądzi, że będzie to raczej nowa forma podporządkowania Polski obcemu mocarstwu.

Charakterystyczne jest, że - mimo stosunkowo dużych różnic opinii w tej sprawie w całej badanej populacji - zróżnicowania według stosowanych w naszych badaniach podziałów demograficznych i społecznych są stosunkowo nieznaczne. Przekonanie, że uczestnictwo w sojuszu nie tylko nie ograniczy naszej niepodległości, ale ją umocni, nieco częściej spotykamy wśród osób młodych, a szczególnie uczniów i studentów. Wśród grup społeczno-zawodowych z poglądem takim najczęściej zgadzają się przedstawiciele kadry kierowniczej i inteligencji, najrzadziej zaś rolnicy i robotnicy niewykwalifikowani. Również prawicowa orientacja polityczna bardziej niż inna sprzyja takiemu postrzeganiu nowej sytuacji, w jakiej znajdzie się Polska jako członek NATO. Warto jednocześnie zauważyć, że związek statystyczny⁷ między deklarowanymi poglądami politycznymi a wyrażaniem opinii, czy przynależność do NATO umocni niepodległość Polski czy też raczej będzie podporządkowaniem jej obcemu mocarstwu, jest nieco słabszy niż w przypadku związku między prawicowymi poglądami a przychyleniem się do pozytywnych dla tego aktu ocen

⁷ V Cramera dla związku między opinią w omawianej sprawie a poglądami politycznymi wynosi 0,201.

w dwóch omawianych poprzednio aspektach. Świadczy to o tym, że wątpliwości dotyczące tego, czy przystąpienie do NATO nie będzie oznaczać podporządkowania Polski obcemu mocarstwu - w nieco większym stopniu niż oceny innych aspektów tego aktu - są wspólne zwolennikom zarówno partii prawicowych, jak i lewicowych.

Tabela 3

w procentach

Elektoraty partii i ugrupowań politycznych	Przystąpienie do NATO będzie:		
	gwarancją niepodległości Polski	raczej nową formą podporządkowania Polski obcemu mocarstwu	Trudno powiedzieć
UP	64	27	9
UW	75	20	5
AWS	67	23	11
SLD	53	38	9
PSL	29	48	23
Nie głosujący	49	33	18

V Cramera=0,192

Okazuje się, że środowiskiem politycznym łączącym z przynależnością do NATO największe obawy o podporządkowanie Polski obcemu mocarstwu są zwolennicy PSL. W dalszej kolejności obawy takie wyrażają wyborcy SLD oraz osoby nie angażujące się w politykę, które nie brały udziału w ostatnich wyborach. Niemniej obawy takie żywi także co piąty zwolennik partii centrowych.

PRZYNALEŻNOŚĆ POLSKI DO NATO A POKÓJ I STABILIZACJA W EUROPIE

Dotychczas przedstawiliśmy postrzeganie znaczenia i niektórych konsekwencji wejścia naszego kraju do NATO z punktu widzenia Polski. Na zakończenie wypada jeszcze omówić opinie na temat następstw, jakie to wydarzenie może mieć - zdaniem badanych - dla sytuacji na naszym kontynencie. Ograniczyliśmy się tu do jednego tylko aspektu - stabilizacji europejskiej. Zagadnienie to należy do spraw monitorowanych przez CBOS od kilku lat⁸.

⁸ Por. komunikat CBOS „Polacy wobec NATO” (lipiec ‘97) oraz poprzednie komunikaty poświęcone tej tematyce.

Tabela 4

w procentach

Które z następujących stwierdzeń jest najbliższe Pana(i) poglądowi na temat przystąpienia Polski do NATO?	Wskazania respondentów według terminów badań			
	I '94	I '96	VI '97 ⁹	I '98
Przystąpienie Polski do NATO przyczyni się do zwiększenia spokoju i stabilizacji w Europie	59	66	68	65
Przystąpienie Polski do NATO przyczyni się do zwiększenia napięcia i niepewności w Europie	16	14	17	16
Trudno powiedzieć	25	20	15	19

Już od roku '94 większość Polaków dostrzegala w obecności naszego kraju w NATO czynnik stabilizujący sytuację w Europie. Co więcej, w styczniu '96 pogląd ten uzyskał zdecydowane poparcie dwóch trzecich ankietowanych, które utrzymuje się do dzisiaj na tym samym poziomie. Takiej oceny integracji Polski ze wspólnotą euroatlantycką w zasadzie nie różnicuje położenie społeczne badanych. Natomiast czynnikiem dość silnie różnicującym są poglądy polityczne.

Tabela 5

w procentach

Elektoraty partii i ugrupowań politycznych	Przystąpienie Polski do NATO przyczyni się do:		
	zwiększenia spokoju i stabilizacji w Europie	zwiększenia napięcia i niepewności w Europie	Trudno powiedzieć
UP	85	12	3
UW	77	8	15
AWS	77	10	13
SLD	67	19	14
PSL	52	20	28
Nie głoszący	56	19	25

V Cramera=0,177

Interesujące jest to, że opinie o wpływie rozszerzenia NATO na Wschód (którego elementem jest przyjęcie Polski do tego sojuszu) są uzależnione w większym stopniu właśnie od **poglądów politycznych**¹⁰ niż **opcji partyjnych**.

⁹ Do czerwca '97 pytanie brzmiało: Czy, Pana(i) zdaniem, przyjęcie Polski do NATO przyczyni się raczej do: 1) zwiększenia spokoju i stabilizacji w Europie czy też 2) zwiększenia napięcia i niepewności w Europie?

¹⁰ V Cramera dla tej zależności wynosi 0,257.

Sytuacja Polski na arenie międzynarodowej jest oceniana dobrze - jako lepsza niż przed rokiem. Główną przesłanką takiej oceny jest postęp w integracji ze strukturami zachodnimi. Przyjęcie Polski do NATO - zdaniem największej grupy badanych - będzie dla naszego kraju wydarzeniem przełomowym, o historycznym znaczeniu. Ponad dwie trzecie ankietowanych uważa ponadto, że przystąpienie Polski do NATO zapewni nam pokój i bezpieczeństwo, a prawie taki sam odsetek jest zdania, że akt ten umocni pozycję Polski w świecie. W obydwu wypadkach deklarowanie orientacji politycznej innej niż prawicowa, podobnie jak brak sprecyzowanych poglądów, sprzyja większemu sceptycyzmowi w tych sprawach.

Nieco więcej kontrowersji wzbudza kwestia, czy przystąpienie do NATO umocni suwerenność Polski czy też będzie nową formą podporządkowania jej obcemu mocarstwu. Wprawdzie ponad połowa badanych podziela pogląd, że przyjęcie do NATO będzie gwarancją niepodległości naszego kraju, ale równocześnie prawie jedna trzecia obawia się podporządkowania Polski obcemu mocarstwu. Również i w tej sprawie poglądy lewicowe sprzyjają większemu sceptycyzmowi, ale i wśród osób identyfikujących się z prawicą częściej można spotkać takie obawy niż w przypadku dwu poprzednio omawianych aspektów.

Zdecydowana większość badanych, i to niezmiennie od kilku lat, uważa, że rozszerzenie NATO przyczyni się do umocnienia spokoju i stabilizacji w Europie. Także i w tym wypadku poglądy lewicowe sprzyjają większemu sceptycyzmowi w tej kwestii.

A N E K S

PODZIAŁ NA REGIONY W BADANIACH CBOS

1. Region północny:

09 woj. elbląskie
10 woj. gdańskie
17 woj. koszalińskie
26 woj. olsztyńskie
39 woj. słupskie
41 woj. szczecińskie

2. Region zachodni:

11 woj. gorzowskie
12 woj. jeleniogórskie
20 woj. legnickie
45 woj. wałbrzyskie
47 woj. wrocławskie
49 woj. zielonogórskie

3. Region środkowozachodni:

05 woj. bydgoskie
13 woj. kaliskie
16 woj. konińskie
21 woj. leszczyńskie
29 woj. pilskie
32 woj. poznańskie
44 woj. toruńskie
46 woj. wrocławskie

4. Region środkowy:

01 woj. warszawskie
07 woj. ciechanowskie
24 woj. łódzkie
30 woj. piotrkowskie
31 woj. płockie
34 woj. radomskie
37 woj. sieradzkie
38 woj. skierniewickie

5. Region wschodni:

02 woj. białkopodlaskie
03 woj. białostockie
06 woj. chełmskie
22 woj. lubelskie
23 woj. łomżyńskie
28 woj. ostrołęckie
36 woj. siedleckie
40 woj. suwalskie
48 woj. zamojskie

6. Region południowo-wschodni:

15 woj. kieleckie
18 woj. krakowskie
19 woj. krośnieńskie
25 woj. nowosądeckie
33 woj. przemyskie
35 woj. rzeszowskie
42 woj. tarnobrzeskie
43 woj. tarnowskie

7. Region południowo-zachodni:

04 woj. bielskie
08 woj. częstochowskie
14 woj. katowickie
27 woj. opolskie

Tabela 1. Czy, Pana(i) zdaniem, obecnie międzynarodowa sytuacja Polski jest lepsza czy też gorsza niż była rok temu? (%)

	Lepsza	Gorsza	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	53	12	35	1152
Płeć				
Meżczyźni	59	12	30	546
Kobiety	47	13	40	606
Wiek				
do 24 lat	70	8	22	160
25-34	51	15	34	205
35-44	53	13	34	247
45-54	55	14	31	215
55-64	51	9	40	141
65 lat i więcej	36	14	50	184
Miejsce zamieszkania				
Wieś	44	13	43	427
Miasto do 20 tys.	51	12	37	140
od 21 do 100 tys.	59	11	31	229
101-500 tys.	56	11	33	207
501 tys. i więcej mieszk.	64	15	21	149
Region				
Północny	56	5	39	136
Zachodni	58	18	24	122
Środkowozachodni	42	10	48	175
Środkowy	51	14	36	210
Wschodni	47	16	36	125
Południowo-wschodni	52	13	36	185
Południowo-zachodni	63	12	25	199
Wykształcenie				
Podstawowe	39	14	47	372
Zasadnicze zawodowe	51	15	34	321
Średnie	64	10	27	367
Wyższe	70	9	21	92
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	69	8	23	70
Prac.umysł.niż.szczębla	71	11	18	98
Pracownicy fiz.- umysł.	64	5	32	76
Robotnicy wykwalifikowani	62	11	27	138
Robotnicy niewykwalifik.	38	20	42	52
Rolnicy	27	18	55	59
Prywatni przedsiębiorcy	62	11	27	65
Bierni zawodowo				
Renciści	44	14	42	138
Emeryci	44	12	44	216
Uczniowie i studenci	71	7	23	64
Bezrobotni	40	23	37	107
Gospodynie domowe i inni	51	9	40	68
Pracujący poza rolnictwem				
Sfera budżetowa	64	8	28	114
Sektor państwowy	61	13	26	107
Sektor prywatny	63	10	27	287
Spółdzielczość	51	12	38	26
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 200 zł	42	15	43	194
201 - 325	49	13	38	235
326 - 449	57	10	33	213
450 - 599	57	10	34	164
Powyżej 599 zł	71	10	19	184
Ocena własnych war. mater.				
Złe	40	19	41	304
Średnie	51	12	37	565
Dobre	69	7	24	282
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	56	6	38	51
Raz w tygodniu	52	13	35	571
Kilka razy w miesiącu	51	10	39	152
Kilka razy w roku	52	14	34	266
W ogóle nie uczestniczy	60	11	29	109
Poglądy polityczne				
Lewica	56	17	26	279
Centrum	50	11	39	343
Prawica	70	6	25	321
Trudno powiedzieć	26	18	55	206

Tabela 2. Niedawno zakończyła się wstępna runda rokowań w sprawie przyjęcia Polski do NATO. Jest już niemal pewne, że w roku 1999 Polska stanie się pełnoprawnym członkiem tego sojuszu. Czy, Pana(i) zdaniem, będzie to dla Polski wydarzenie:
1 - przełomowe, o historycznym znaczeniu; 2 - ważne, ale nie pierwszoplanowe;
3 - w sumie niezbyt ważne; 4 - tak naprawdę bez znaczenia (%)

	1	2	3	4	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	44	41	3	4	8	1152
Płeć						
Mężczyźni	46	43	3	4	4	546
Kobiety	42	38	3	5	12	606
Wiek						
do 24 lat	56	35	2	3	4	160
25-34	45	43	3	5	4	205
35-44	47	42	3	4	4	247
45-54	43	45	4	6	3	215
55-64	44	38	3	5	10	141
65 lat i więcej	30	38	3	4	25	184
Miejsce zamieszkania						
Wieś	37	40	5	4	15	427
Miasto do 20 tys.	42	44	4	5	6	140
od 21 do 100 tys.	55	35	3	3	4	229
101-500 tys.	45	42	2	7	4	207
501 tys. i więcej mieszk.	47	47	0	3	2	149
Region						
Północny	51	38	1	3	6	136
Zachodni	33	52	4	8	4	122
Środkowo-zachodni	42	43	3	5	7	175
Środkowy	41	48	1	2	8	210
Wschodni	46	30	3	7	14	125
Południowo-wschodni	48	33	5	3	10	125
Południowo-zachodni	46	38	4	4	7	199
Wykształcenie						
Podstawowe	37	36	3	5	18	372
Zasadnicze zawodowe	48	37	4	5	5	321
Średnie	47	46	3	3	2	367
Wyższe	49	48	0	3	0	92
Grupa społ.-zaw. pracujący						
Kadra kier., inteligencja	57	39	0	3	1	70
Prac. umysł. niż. szczebla	47	52	0	0	1	98
Pracownicy fiz. - umysł.	51	41	4	2	2	76
Robotnicy wykwalifikowani	56	33	4	2	5	138
Robotnicy niewykwalifik.	41	38	6	5	10	52
Rolnicy	34	42	2	7	16	59
Prywatni przedsiębiorcy	42	53	0	0	5	65
Bierni zawodowo						
Renciści	35	36	4	9	16	138
Emeryci	36	41	3	4	16	216
Uczniowie i studenci	52	47	0	1	0	64
Bezrobotni	40	39	6	10	5	107
Gospodynie domowe i inni	50	34	7	5	5	68
Pracujący poza rolnictwem						
Sfera budżetowa	50	41	1	4	5	114
Sektor państwowy	54	39	4	1	2	107
Sektor prywatny	50	43	1	2	4	287
Spółdzielczość	46	43	5	6	0	26
Dochody na jedną osobę						
Poniżej 200 zł	43	34	4	8	11	194
201 - 325	43	41	4	4	9	235
326 - 449	42	45	2	3	8	213
450 - 599	47	44	2	2	5	164
Powyżej 599 zł	51	38	3	2	6	184
Ocena własnych war. mater.						
Złe	43	37	3	8	10	304
Średnie	42	42	4	3	9	565
Dobre	50	41	1	4	4	282
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	45	37	1	4	13	51
Raz w tygodniu	45	39	3	4	8	571
Kilka razy w miesiącu	39	42	5	5	8	152
Kilka razy w roku	43	42	2	5	7	266
W ogóle nie uczestniczy	45	43	2	3	7	109
Poglądy polityczne						
Lewica	47	41	3	5	4	279
Centrum	44	44	3	4	6	343
Prawica	52	39	2	3	5	321
Trudno powiedzieć	29	38	5	6	22	206

Tabela 3. Które z następujących stwierdzeń jest najbliższe Pana(i) poglądowi na temat przystąpienia Polski do NATO?
 1 - Przystąpienie do NATO będzie gwarancją niepodległości Polski;
 2 - Przystąpienie do NATO będzie nową formą podporządkowania Polski obcemu mocarstwu

			(%)	
	1	2	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	56	31	14	1152
Płeć				
Mężczyźni	62	30	8	546
Kobiety	50	31	19	606
Wiek				
do 24 lat	63	26	11	160
25-34	57	29	14	205
35-44	56	30	13	247
45-54	53	40	7	215
55-64	55	33	12	141
65 lat i więcej	50	24	26	184
Miejsce zamieszkania				
Wieś	48	34	18	427
Miasto do 20 tys.	49	37	14	140
od 21 do 100 tys.	63	26	11	229
101-500 tys.	62	29	9	207
501 tys. i więcej mieszk.	64	23	13	149
Region				
Północny	55	34	12	136
Zachodni	54	33	14	122
Środkowo-zachodni	59	34	7	175
Środkowy	51	31	18	210
Wschodni	48	34	17	125
Południowo-wschodni	58	29	16	185
Południowo-zachodni	65	22	13	199
Wykształcenie				
Podstawowe	52	27	21	372
Zasadnicze zawodowe	52	37	11	321
Średnie	61	30	9	367
Wyższe	61	26	13	92
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	72	17	11	70
Prac. umysł. niż. szczebla	66	26	8	98
Pracownicy fiz. - umysł.	69	26	5	76
Robotnicy wykwalifikowani	55	36	9	138
Robotnicy niewykwalifik.	47	38	15	52
Rolnicy	48	40	12	59
Prywatni przedsiębiorcy	61	25	14	65
Bierni zawodowo				
Renciści	44	35	21	138
Emeryci	52	30	19	216
Uczniowie i studenci	71	17	11	64
Bezrobotni	52	33	14	107
Gospodynie domowe i inni	45	39	16	68
Pracujący poza rolnictwem				
Sfera budżetowa	62	30	8	114
Sektor państwowy	65	29	6	107
Sektor prywatny	60	29	11	287
Spółdzielczość	45	40	15	26
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 200 zł	49	34	16	194
201 - 325	51	37	12	235
326 - 449	61	28	11	213
450 - 599	58	29	14	164
Powyżej 599 zł	61	28	11	184
Ocena własnych war. mater.				
Złe	51	34	15	304
Średnie	55	31	14	565
Dobre	63	25	12	282
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	60	24	16	51
Raz w tygodniu	54	31	16	571
Kilka razy w miesiącu	57	29	15	152
Kilka razy w roku	58	32	10	266
W ogóle nie uczestniczy	58	32	10	109
Poglądy polityczne				
Lewica	55	37	9	279
Centrum	55	32	13	343
Prawica	69	23	8	321
Trudno powiedzieć	38	31	31	206

Tabela 4. Które z następujących stwierdzeń jest najbliższe Pana(i) pogładowi na temat przystąpienia Polski do NATO? 1 - Przystąpienie Polski do NATO przyczyni się do zwiększenia spokoju i stabilizacji w Europie; 2 - Przystąpienie Polski do NATO przyczyni się do zwiększenia napięcia i niepewności w Europie (%)

	1	2	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	65	16	19	1152
Płeć				
Mężczyźni	70	17	13	546
Kobiety	61	15	25	606
Wiek				
do 24 lat	69	18	13	160
25-34	62	17	21	205
35-44	65	15	19	247
45-54	69	23	9	215
55-64	73	9	19	141
65 lat i więcej	55	11	34	184
Miejsce zamieszkania				
Wieś	58	17	25	427
Miasto do 20 tys.	61	18	21	140
od 21 do 100 tys.	69	12	19	229
101-500 tys.	72	18	10	206
501 tys. i więcej mieszk.	75	15	11	149
Region				
Północny	65	18	17	135
Zachodni	58	21	21	122
Środkowo-zachodni	72	11	17	175
Środkowy	63	15	22	210
Wschodni	53	27	20	125
Południowo-wschodni	67	13	19	185
Południowo-zachodni	72	11	17	199
Wykształcenie				
Podstawowe	57	15	28	372
Zasadnicze zawodowe	65	17	18	321
Średnie	73	16	12	367
Wyższe	69	15	16	92
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	72	15	13	70
Prac. umysł. niż. szczebla	77	14	9	98
Pracownicy fiz. - umysł.	67	19	13	76
Robotnicy wykwalifikowani	65	23	13	138
Robotnicy niewykwalifik.	60	21	20	52
Rolnicy	57	25	18	59
Prywatni przedsiębiorcy	72	10	18	65
Bierni zawodowo				
Renciści	58	14	29	138
Emeryci	66	11	23	216
Uczniowie i studenci	76	12	12	64
Bezrobotni	61	16	23	107
Gospodynie domowe i inni	56	17	27	68
Pracujący poza rolnictwem				
Sfera budżetowa	75	17	8	114
Sektor państwowy	70	20	10	107
Sektor prywatny	68	16	16	287
Spółdzielczość	52	27	21	26
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 200 zł	57	21	22	194
201 - 325	60	20	20	235
326 - 449	68	17	15	213
450 - 599	69	15	16	163
Powyżej 599 zł	79	9	12	184
Ocena własnych war. mater.				
Złe	59	21	20	303
Średnie	64	16	20	565
Dobre	75	11	14	282
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	72	10	19	51
Raz w tygodniu	64	15	21	570
Kilka razy w miesiącu	62	15	23	152
Kilka razy w roku	69	16	15	266
W ogóle nie uczestniczy	64	22	14	109
Poglądy polityczne				
Lewica	69	22	9	279
Centrum	65	18	18	343
Prawica	80	8	12	321
Trudno powiedzieć	37	18	45	206